

Posudek školitele disertační práce

Student : mgr. Marie Brandejsová

Název práce: Komunitní plánování zdravotně sociálních služeb se zaměřením na dětskou populaci

Školitel: doc. ing. Ladislav Průša, CSc.

Aktuálnost zvolené problematiky

Téma předložené práce je v současné době vysoce aktuální. Přijetím zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, byl do českého právního řádu legislativně zakotven nový právní institut – střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, jehož příprava a zpracování je založeno na vzájemné spolupráci zřizovatelů, poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb. Doposud zpracované komunitní plány jednotlivých krajů a většiny měst jsou poznamenány velkou růzností přístupů k danému tématu a jsou často zatíženy opomenutím řady významných aspektů, ovlivňujících vývoj sociálních služeb. Tato skutečnost je do značné míry ovlivněna naprosto nedostatečnou metodickou činností ze strany ministerstva práce a sociálních věcí i řadou chybných postupů ze strany zpracovatelů jednotlivých plánů. Aktuálnost práce dále zvyšuje fakt, že celý proces komunitního plánování a přípravy střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb je úzce orientován pouze na oblast sociálních služeb bez zachycení nezbytných překryvů a vazeb na související a navazující oblasti veřejných služeb.

Stanovené cíle doktorské disertační práce

Za hlavní cíle předkládané doktorské disertační práce si autorka vytkla:

- přispět ke zkvalitnění metodologie komunitního plánování v naší zemi a tím i k rozvoji zdravotně sociálních služeb určených pro dětskou populaci,
- porovnat vybrané ukazatele charakterizující úroveň vybavenosti jednotlivých regionů zdravotně sociálními službami pro dětskou populaci v naší zemi a přitom ukázat, jaké je v tomto směru porovnání postavení Středočeského kraje,
- podrobně zmapovat situaci v této oblasti v kladenském regionu.

V návaznosti na tyto hlavní cíle si autorka vytkla tyto dílčí cíle:

- zjistit, jaké existují odchylky vybraných ukazatelů vybavenosti jednotlivých regionů zdravotně sociálními službami, které jsou určeny pro dětskou populaci, ve Středočeském kraji od celorepublikového stavu,
- zhodnotit úroveň vybavenosti těmito službami v Kladně a jeho spádovém území jako obci s rozšířenou působností,
- navrhnout možná řešení vedoucí ke zkvalitnění přístupů k plánování zdravotně sociálních služeb pro dětskou populaci v naší zemi.

Při naplňování těchto cílů doktorské disertační práce autorka vycházela ze tří hypotéz:

- stávající způsoby organizování a poskytování zdravotně sociálních služeb, které jsou určeny pro dětskou populaci, nejsou v naší zemi vhodným způsobem vzájemně dostatečně meziresortně propojeny,
- mezi jednotlivými kraji existují výrazné rozdíly vybavenosti těmito službami, které jsou významné pro zpracování rozvojových plánů v této oblasti,
- ve spádovém regionu města Kladna jako obce s rozšířenou působností existují možnosti pro rozvoj zdravotně sociálních služeb určených dětské populaci.

Konstatuji, že na základě provedeného výzkumu se autorce výše uvedené cíle podařilo naplnit.

Nové poznatky, které byly dosaženy v doktorské disertační práci:

Hypotézy, které si ve své práci autorka vytkla a které v rámci realizovaného výzkumu ověřila, přinesly řadu nových poznatků, které mohou významným způsobem zkvalitnit celý postup přípravy, tvorby i realizace střednědobých plánů rozvoje nejen zdravotně sociálních služeb pro dětskou populaci, ale obecně všech zdravotně sociálních služeb.

V rámci své doktorské práce autorka na základě vhodně zvolených metodických postupů ukázala na nezbytnost významných změn ve využívání demografických dat při přípravě střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb. Stávající metodická doporučení ze strany ministerstva práce a sociálních věcí věnují využívání těchto dat minimální pozornost, což se m.j. projevuje v nedostatečné kapacitě řady sociálních služeb. Autorka ukázala na nezbytnost – z hlediska plánování zdravotně sociálních služeb pro dětskou populaci – podrobného sledování a vyhodnocování především vývoje porodnosti, který bezprostředně ovlivňuje kapacitu řady zdravotnických, školských a sociálních zařízení v jednotlivých regionech. Prognózování vývoje porodnosti patří při zpracování demografických prognóz k nejsložitějším, neboť je determinováno působením řady sociálně ekonomických a společensko politických faktorů, jejichž vliv na úroveň porodnosti je však velmi obtížné predikovat.

Na základě provedeného výzkumu autorka doporučila realizovat několik opatření, která jsou nezbytná pro další zkvalitnění metodologie zpracování střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb. V tomto směru se jedná zejména:

- o legislativní ukotvení povinnosti obcí s rozšířenou působností zpracovávat vlastní střednědobé plány rozvoje sociálních služeb pro daná spádová území,
- o nezbytnost změn statistického sledování řady potřebných charakteristik nikoli pouze za území jednotlivých krajů a okresů, ale v návaznosti na reformu veřejné správy rovněž za spádové oblasti obcí s rozšířenou působností tak, aby orgány těchto obcí měly k dispozici objektivní věrohodné informace nezbytné ke zpracování kvalitních střednědobých plánů.

Tyto poznatky představují významný posun v celém chápání přístupu k přípravě střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb, jejich aplikace by výrazným způsobem přispěla ke zkvalitnění metodologie jejich přípravy.

Ocenit je rovněž nutno návrh autorky zlepšit organizaci systému předškolní výchovy a náhradní rodinné péče prostřednictvím sloučení systému jejich řízení, organizace a provozování jedním subjektem. Současný způsob jejich řízení prostřednictvím resortu zdravotnictví, školství a sociálních věcí, který je dále determinován řadou předpisů v působnosti dalších resortů (finance, vnějšek) vede ke značné roztržitosti přístupů k těmto oblastem a je předmětem m.j. i mezinárodní kritiky.

Autorka v rámci realizovaného výzkumu ukázala, jaká je situace z hlediska vybavenosti Středočeského kraje jednotlivými zdravotně sociálními službami pro dětskou populaci v porovnání s ostatními kraji s tím, že stěžejní pozornost věnovala podrobné analýze situace v kladenském regionu. V této souvislosti je nutno ocenit tu skutečnost, že při hodnocení těchto charakteristik autorka upozornila jak na změny ve věkové struktuře obyvatelstva, tak i do jisté míry na specifické postavení Kladenska vyplývající z jeho velké spádovosti k Praze, což výrazným způsobem determinuje hodnocení některých zjištěných charakteristik.

Vedle svého vědeckého rozměru mají získané poznatky i bezprostřední praktický dopad, neboť jejich aplikace v praxi může přispět ke zlepšení vybavenosti Kladenska (a tedy i Středočeského kraje) zdravotně sociálními službami pro dětskou populaci.

Připomínky:

K předložené doktorské disertační práci nemám připomínky. Práce má logickou strukturu, je postavena na správných teoretických východiscích, autorka si vytýčila relevantní cíle a výzkumné hypotézy, k jejich naplnění zvolila vhodné výzkumné metody. Autorka vycházela z aktuálních pramenů a soudobých vědeckých poznatků, prokázala schopnost samostatné vědecko výzkumné práce. Získané poznatky vedle svého vědecko výzkumného přínosu je možno bezprostředně

aplikovat v praxi, zcela jistě se stanou součástí výukových programů sociální práce a sociální politiky.

Závěr:

Na základě výše uvedeného hodnocení doporučuji předloženou doktorskou disertační práci k obhajobě a po jejím úspěšném vykonání navrhuji udělit její autorce mgr. Marii Brandejsové titul Ph.D. ve vědním oboru Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů.

V Praze dne 3. září 2009

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large loop at the top and several smaller loops and strokes below it.